

Élet a Wiki-n és túl: enciklopédiák, lexikonok, szótárak

Molnár Sándor - sandor.molnar@ek.szte.hu

Könyvtár- és informatikai alapismeretek - 2019

Enciklopédia vagy lexikon

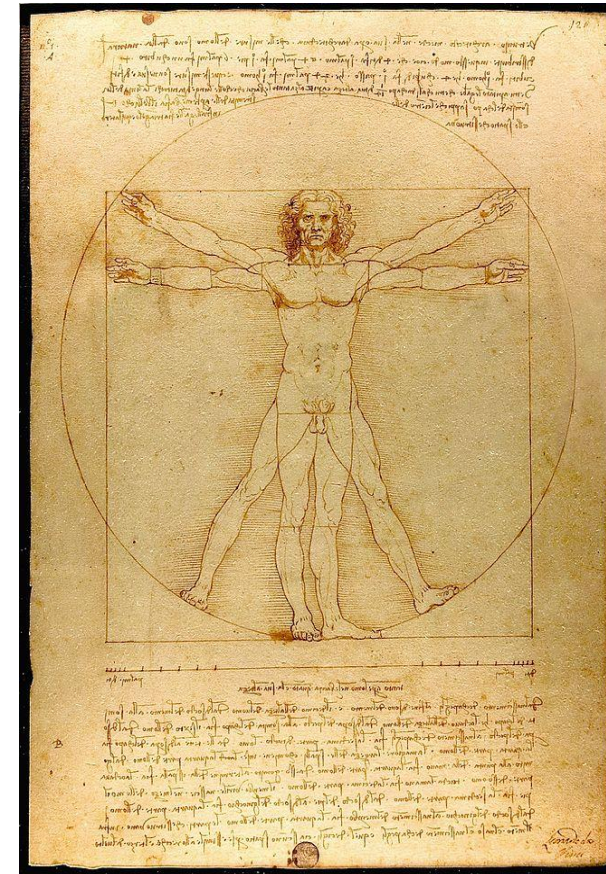
- A **lexikon** a görög lexisz „szó” jelentésű szóból eredeztethető, jelentése: „szavak gyűjteménye, szójegyzék, szótár”.
- Az **enciklopédia** görög enkükliosz paideia („általános, mindenre kiterjedő oktatás”) kifejezésből ered.
- Az enciklopédia elnevezést az átfogóbb, általánosabb célú munkákra, a lexikon megjelölést főként a specializáltabb gyűjteményre utal.
- Mára a két fogalom jelentése összeolvadt.

Történeti háttér

Ókor tudás összegyűjtése

Alexandriai és pergamoni
könyvtár versenye

A reneszánsz fedezi fel újra, az
ókori tudást újra

- Közvetlen elődje az angol Cyclopaedia
- A francia felvilágosodás egyik leglátványosabb eredménye, vagy a felvilágosodás okozója?
- Az „Ész nevében”, tartalma mérhető, tudományosan helytálló, tehát igaz
-
- Diderot, d'Alembert, Montesquieu, Rousseau, Voltaire...

35 kötetes
több mint 140 szerző
1751-1772

„Értelem és a Filozófia, akik
lerántják a fátylat az
Igazságról.”

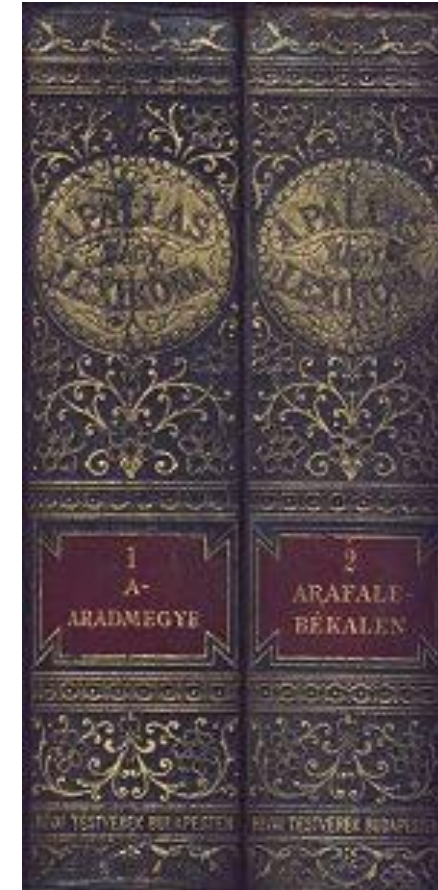
Bővített kiadás
166 kötet
2250 szerkesztő
1782-1832

Első önálló, nem fordításon alapuló magyar
nagylexikon

Több mint 300 fős szerzői gárda

19. század végének tudományos és közérdekű
ismeretei

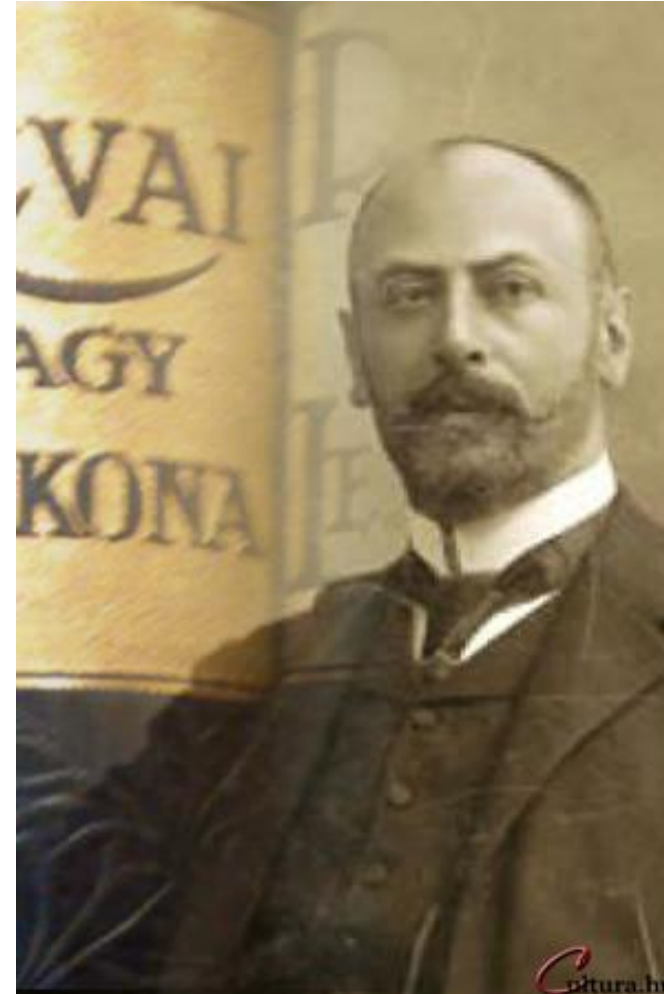

A magyar néprészetek Magyarországy által külön mellékleten lesznek bemutatva.

G. Müllner fec.
 1. Skot. - 2. Angol. - 3. Irországi. - 4. Hollandi férfi és nő. - 5. Norvég nő. - 6. Svéd férfi és nő. - 7. 8. Svéd férfi és nő. - 9. 10. Lapp férfi és nő. - 11. 12. Orosz. - 13. 14. Montepul. - 15. 16. Vend. -
 17. Hesseni. - 18. Wollschalshauseni. - 19. Alsó elzasszi. - 20. Dachau München mellett. - 21. Felső-bajorországi. - 22. Schwarzwaldi. - 23. Simmenthali. - 24. Berni.
 PALLAS NAGY LEXIKON. PÖRNER KIRALY LAJOS ÉS FIA MŰVÉSZETÉRCÉ.

- A Pallas 1906-os csődje után a Révai Rt. szerzi meg a jogokat
- Kiegészített új kiadás
- 877 szerkesztő
- Révay Mór János

- Tolnai Új Világlexikona
- Új Magyar Lexikon
- Britannica Hungarica
(2012-2014)

- Magyar Elektronikus Könyvtár
- Tankönyvtár

- Arcanum Digitális Tudománytár (ADT)
- Arcanum kézikönyvtár

- britannica.com

mek.oszk.hu

- Referenz könyvtár
- Tematikus segédkönyvek

- SL - lexikon
- SA - atlasz
- SB - bibliográfia
- SE – egyéb segédkönyvek
- SO – oktatási szakmódszertan
(tankönyvek,
gyakorlókönyvek,
megoldókulcsok...stb)

- Jimmy Wales

- Larry Sanger

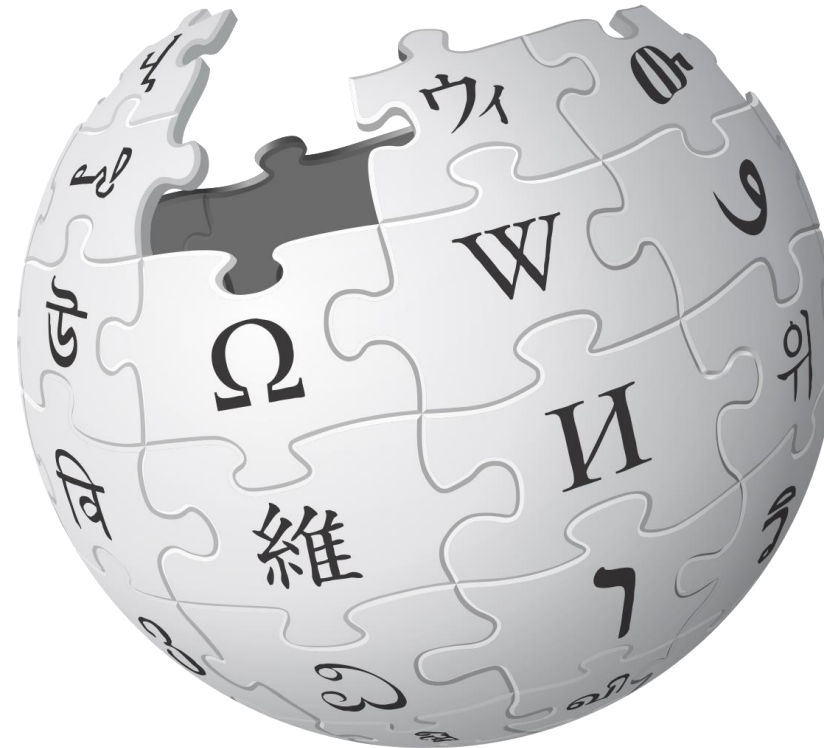

- **Nupedia**
  - Ingyenes, szabad enciklopédia
  - 2000-2003
  - Szakértők által szerkesztett
  - Bürokratikus, lassan növekedett
  - Σ: 25 befejezett/77 szerkesztés alatti szócikk
- **Wikipédia**
  - Eredetileg a Nupedia „előszobája”
  - A szabad szerkesztés koncepció sikere
  - 2004 1M, 2008 10 M, 2016 42 M szócikk
  - Havonta 500 M olvasó

- 1. A Wikipédia elsődlegesen enciklopédia, vagy célja azzá válni (kalendárium és napi hírek adatokkal bővítve)
- 2. a Wikipédia egy wiki, és így (néhány kivételtől eltekintve) bárki által szerkeszthető
- 3. a Wikipédia nyílt tartalmú, és a Creative Commons Nevezd meg! Így add tovább! 3.0 szabályai vonatkoznak rá.

- A Wikipédia többnyelvű, nyílt tartalmú, a nyílt közösség által fejlesztett webes világciklopédia.

- Ingyenes és szabadon felhasználható képeket, hangfelvételeket és egyéb multimédia fájlokat tartalmazó katalógus.
- Nem engedi meg nem szabad felhasználású anyagok felküldését. Az elfogadható licencek többek közt a GFDL, a Creative Commons bizonyos változatai és a közkinccs.

- **GFDL**
- GNU szabad dokumentációs licence egy szövegekre vonatkozó szabad licenc, amelyet a Free Software Foundation tervezett a GNU projekthez.

- **Creative Commons**
- A Creative Commons weblapja lehetővé teszi a szerzői jogi oltalom (copyright) alá eső művek tulajdonosainak, hogy az oltalom alatt álló jogok egy részét a közösségre hagyományozzák, míg más részét maguknak megtartsák.

- **Közkinccs**
- A közkinccs egy szellemi alkotásokra vonatkozó (leggyakrabban szerzői jogi) fogalom, mely olyan művet, alkotást jelent, amelynek felhasználására a szerző nem ír elő korlátozást.

- A Wikiszótár a Wikipédia testvéroldala, melynek célja szabad szótár készítése minden nyelvre

- A Wikikönyvek önkéntesek munkáján alapuló vállalkozás, célja teljes könyveket, leírásokat készíteni a Wiki módszer segítségével.

- Wikipédia webhely azon része, mely eredeti forrásszövegeket tartalmaz, (pl. az alkotmányok és egyezmények szövegei, vagy a szépirodalmi művek).

- A Wikidézet célja a híres emberektől, jelentős irodalmi alkotásokból és filmekből származó idézetek, illetve közmondások összegyűjtése

- A Wikipédia projekt, amely tanuló közösségeket és a tananyagaikat támogatja.
- → ETA

- Célja létrehozni az állatok, növények, gombák, baktériumok és minden fellelhető életformának az életfáját, szorosan együttműködve a Wikipédiával.

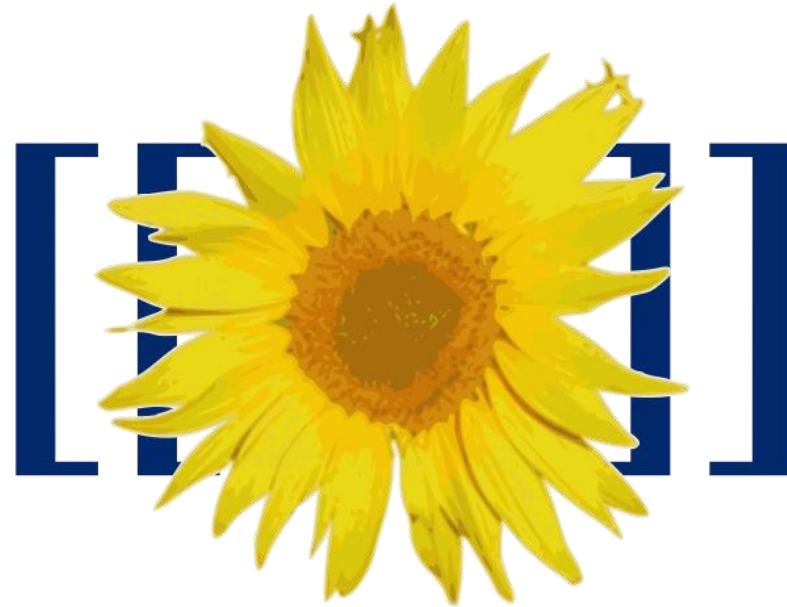
- A Wikidata lexikális adatok közös, emberek és gépek számára egyaránt olvasható formátumú szolgáltatására irányul.

- Ingyenes internetes útikönyv.
- A Wikitravel független a Wikimédia alapítványtól.

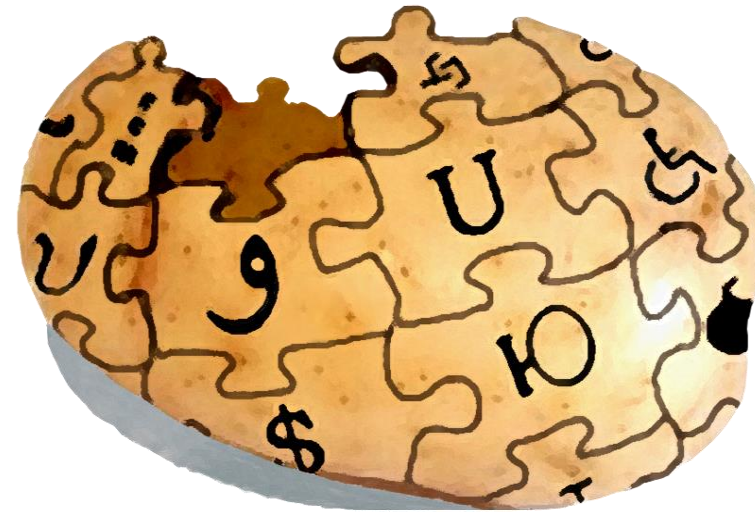

- Tartalomkezelő rendszer, mely a wiki jellegű tudástárak háttérében futó technológiai háttér összessége.
- Nyílt forrású szoftver.

- Wookieepedia

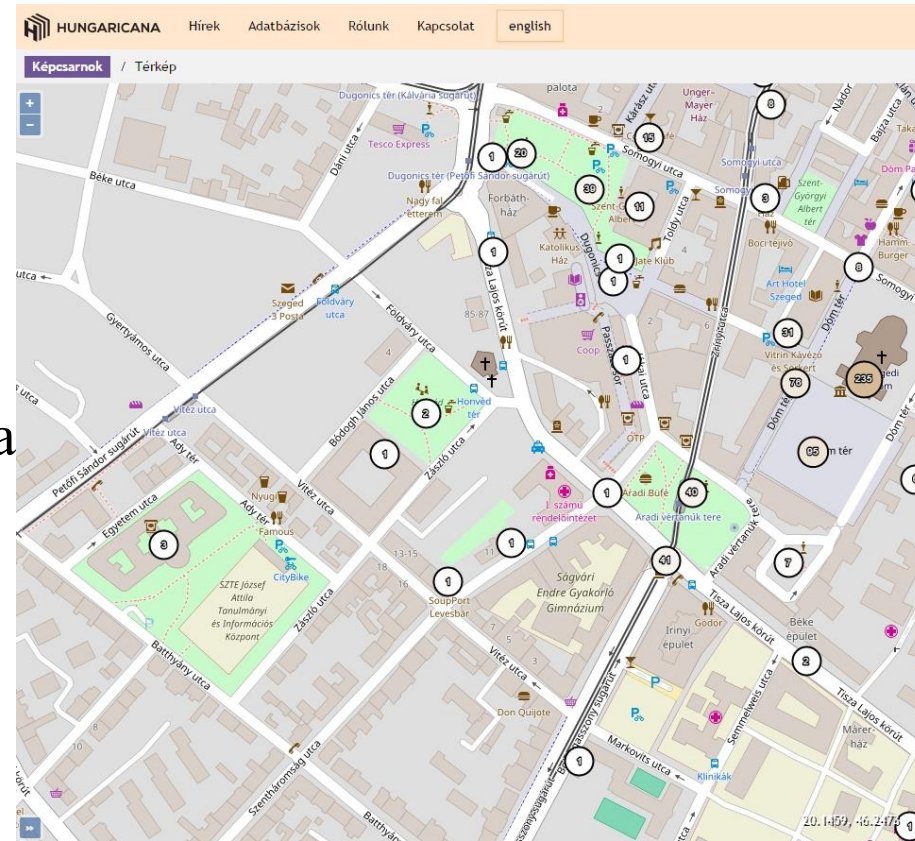
- Uncyclopedia

- A szerkesztők száma világszerte csökken - Wiki-maraton
- **A magyar wiki**
- 50-100 nagyon aktív szerző
- 1500 alalmiszerkesztő
- Havi 2000 új cikk

- Köztérkép - a köztéri alkotások közösségi adatbázisa
- <https://www.kozterkep.hu/>

- Múemlekem.hu
- A civil örökségvédelem portálja

- Fortepan

- Folyamatos ellenőrzés
- Közösségi felügyelet
- Hasonló jellegű a Hungaricana - Képcsarnok

- The Wisdom of Crowds
- Hálózatba kötött
- Közösség által lektorált
- „kiszelektálják a megbízhatatlant”
- Érzékeny a változásokra
- A viták esetében vitalap, és forráshivatkozás (Mansfeld Péter)

- Bicholim konfliktus
- „good article”
- 5 és fél évig
- Forrás ISBN száma valójában egy svéd mesekönyvé

- Gyorsabban változik - előny a papír alapú enciklopédiával szemben
- Kanye West vs. Ye

Megerősít a lexikális tudást, segíti
a megértést

Fogalmi háló, wiki-surf

Forrás és szakirodalom
felderítésében hasznos lehet

Legyünk óvatosak!

Az angol nyelvű wiki jobb...

SZTAKI szótár

Akadémiai szótárak EISZ

[https://www.merriam-webster.com/
dictzone](https://www.merriam-webster.com/dictzone)

Fordításhoz

linguee.com

Nyelvtanulás, szintentartás

<https://www.duolingo.com>

<https://www.ego4u.com/>

<https://www.englisch-hilfen.de>

Google fordító

Fordítás

[Lefordított keresés](#)

[Fordítói Eszközök](#)

[Eszközök és
Erőforrások](#)

Szövegeket, weboldalakat és dokumentumokat is lefordíthat

Gépelje be a szöveget, adjon meg egy URL-t, vagy [töltsön fel egy dokumentumot](#).

feladat

Forrásnyelv: angol

Célnyelv: magyar

Fordítás

angol-magyar fordítás

allatorvosi_lo.doc

[+ Küldjön be egy jobb fordítást](#)

Köszönöm a figyelmet!